

СТРАХУВАННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Рассмотрены особенности железнодорожного страхования и определено его место в системе экономической безопасности железнодорожного транспорта.

Залізничний транспорт відіграє важливе значення для стабільного функціонування економіки країни, тому необхідно використовувати комплексний підхід до вдосконалення залізничних перевезень і забезпечувати взаємовигідні умови розвитку бізнесу для всіх учасників перевізного процесу.

Але при експлуатації залізничного транспорту існує ймовірність виникнення транспортних пригод і непередбачених подій, які призводять до спричинення шкоди життю та здоров'ю громадян, навколишньому середовищу, майну фізичних та юридичних осіб і як наслідок, до значних фінансових втрат учасників залізничних перевезень та погіршення економічних показників їх діяльності.

Отже, в процесі вдосконалення розвитку вітчизняного залізничного транспорту особлива увага повинна приділятися формуванню ефективного механізму забезпечення економічної безпеки та стабільного функціонування в умовах ринкових перетворень.

В основі економічної безпеки залізничного транспорту знаходиться управління безпекою руху залізницями, оскільки саме аварійні ризики призводять до найбільших збитків.

Безпека руху на залізничному транспорті – це комплекс заходів, які включають прогнозування можливих ризиків, протидію їх реалізації та ліквідацію наслідків надзвичайних подій на залізничних шляхах сполучення.

Тому необхідно забезпечувати аналіз прийнятих і прогнозних рішень у сфері безпеки руху на основі загальної кількісної оцінки рівня безпеки руху, а також управляти аварійними ризиками на конкретних маршрутах залізничних перевезень, що дозволить розробити організаційно-технічні заходи по попередженню та зменшенню наслідків аварійних ситуацій на залізницях.

Отже, економічна безпека залізниць повинна реалізуватись через комплекс превентивних заходів, які спрямовані на зменшення існуючих загроз і попередження виникнення різних видів ризиків при транспортуванні вантажів і пасажирів залізничним транспортом.

Головною метою економічної безпеки є ідентифікація та оцінка всіх можливих ризиків на залізничному транспорті та їх мінімізація. Тому у першу чергу, здійснюється фінансування заходів, спрямованих на підвищення безпеки залізничних перевезень та зменшення ймовірності надзвичайних подій. Але

повністю виключити ймовірність будь-якого ризику неможливо, тому система безпеки обов'язково включає організаційно-економічний механізм ліквідації наслідків надзвичайних подій та відшкодування нанесених збитків, основною складовою якого є страхування.

Страхування на залізничному транспорті є найбільш ефективною формою захисту від можливих збитків у результаті настання страхових випадків, оскільки за визначену плату воно дозволяє мінімізувати потенційні ризики та всю відповідальність за їх настання перекласти на страхову компанію. Це забезпечує стійкість транспортного процесу, дозволяє запобігти несподіваному вилученню з обігу значної кількості фінансових ресурсів та підвищити якість фінансового планування господарської діяльності на залізничному транспорті.

В умовах ринкової економіки несподівана зупинка виробничого процесу та вилучення з обігу значної кількості грошових коштів може суттєво вплинути на конкурентні позиції будь-якого суб'єкту господарювання, що вимагає використання механізму страхового захисту.

Страхування на залізничному транспорті практично не розвивається, оскільки залізничні перевезення забезпечує найбільше державне підприємство-монополіст, яке має певні конкурентні переваги на транспортному ринку, до того ж вважається, що за всі ризики, які виникають у процесі транспортування залізничними шляхами сполучення повністю відповідає перевізник, який володіє рухомим складом і залізничною інфраструктурою. При цьому залізниця не відшкодовує збитки при перевезенні вантажів, які охороняються та втрати в результаті форс-мажорних обставин, але і в інших випадках пошкодження або незбереження вантажів складно довести вину залізниці та отримати відшкодування.

У процесі реформування залізничного транспорту ситуація суттєво змінюється і зі збільшенням учасників перевізного процесу, ще більше зростають проблеми відшкодування збитків від надзвичайних подій і, як наслідок, виникає потреба в організації ефективного страхового захисту майнових інтересів усіх учасників залізничних перевезень. До того ж, страхування відіграє значну роль в розвитку логістичних технологій на залізничному транспорті, а з іншого боку розширення використання логістики в процесі транспортування вантажів викликає необхідність розвитку залізничного страхування.

Таким чином, покращення показників функціонування залізничної транспорту завжди особлива увага приділяється підвищенню його безпеки, оскільки це одна з найважливіших складових якості транспортних послуг.

Фрагментарний підхід до підвищення безпеки перевезень на залізничному транспорті не може забезпечити ефективний контроль за мінімізацією ризиків у ланцюгах поставок. При забезпеченні безпеки перевезень на залізницях країни повинні брати участь всі зацікавлені сторони, а система безпеки повинна формуватись на основі пріоритетної ролі держави і залучення можливостей приватного бізнесу та страховиків. Тому, підвищення економічної безпеки залізничного транспорту повинно розглядатися як безперервний процес удосконалення, який є органічною частиною загального процесу стійкого розвитку транспортного ринку.